

Læreplan i keramikerfaget

Fastsatt som forskrift av Utdanningsdirektoratet 10. februar 2021 etter delegasjon i brev av 13. september 2013 fra Kunnskapsdepartementet med hjemmel i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) § 3-4 første ledd.

Gjelder fra 01.08.2021

Om faget

Fagets relevans og sentrale verdier

Keramikerfaget handler om å bearbeide, dreie, formgi og brenne plastisk leire. Gjennom praktisk arbeid med tradisjonelle keramikerteknikker utvikler lærlingene kunnskap og forståelse av sammenhengen mellom kvalitet, form og funksjon. Faget skal sette framtidige yrkesutøvere i stand til å lage tradisjonelle og nye håndlagde keramiske produkter til et bredt spekter av både private og offentlige kunder.

Alle fag skal bidra til å realisere verdigrunnet for opplæringen. Keramikerfaget skal bidra til å utvikle den enkeltes identitet innenfor keramikerfaget. Lærlingene utvikler kritisk tenkning gjennom å arbeide med praktiske oppgaver der valg og utførelse har betydning for prosessen og resultatet. Keramikerfaget skal bidra til utvikling av produkter med utgangspunkt i bærekraft, kvalitet, kultur og historie. Faget viderefører tradisjonell håndverkskunnskap og tar vare på ressurser for fremtiden. Faget skal bidra til å skape respekt for og forståelse av kultur- og naturarv, og på dette grunnlaget kan nye løsninger utvikles. Faget skal bidra til å gi lærlingene kunnskap om arbeidsgivers og arbeidstakers plikter og rettigheter og om betydningen av trepartssamarbeidet, der arbeidsgiveren, arbeidstakeren og myndighetene jobber sammen for å utvikle faget og et bedre arbeidsliv.

Kjerneelementer

Leire og materialkunnskap

Kjerneelementet leire og materialkunnskap handler om leirens egenskaper og muligheter. Det innebærer valg og bruk av de råstoffene som benyttes for å framstille keramiske produkter, glasurer og begitninger. Videre handler det om brenneteknikker som må til for å ferdigstille det ønskede produktet.

Å forme leire

Kjerneelementet å forme leire handler om å dreie og bruke formingsteknikker for å utvikle en idé til ferdig produkt. Det innebærer å lage serier, kolleksjoner og gjenstander som består av flere deler. Håndlag med leiren og bruk av ulike verktøy og teknikker er en del av å oppnå ønsket form og uttrykk. Videre handler det om ergonomiske arbeidsstillinger og bevegelser og om å arbeide i tråd med gjeldende regler for helse, miljø og sikkerhet.

Produktutvikling

Kjerneelementet produktutvikling handler om å utvikle ideer, å designe og å presentere keramiske arbeider. Det innebærer nyskapende arbeid ut fra dagens behov og etterspørsel i markedet. Videre handler det om hvordan keramikeren ivaretar og viderefører gamle formingsteknikker i arbeidet med nye produkter.

Tverrfaglige temaer

Bærekraftig utvikling

I keramikerfaget handler det tverrfaglige temaet bærekraftig utvikling om å reflektere kritisk over ressursbruk og god verkstedhygiene. Det innebærer å utarbeide gode rutiner og praksiser rundt resirkulering av leire, økonomisk brenning i ovner og om hvordan unngå unødvendig støving og utslipp av de skadelige råstoffene bly, barium og kadmium. Videre handler det om å håndtere avfall, og å sette seg inn i hvordan ulike valg kan påvirke miljøet. Det handler også om at faget er en del av arbeidet med å sikre verdens natur- og kulturarv og å fremme regionale og lokale kulturer og produkter.

Grunnleggende ferdigheter

Muntlige ferdigheter

Muntlige ferdigheter i keramikerfaget innebærer å lytte til og gi respons i spontan og forberedt samtale. Det innebærer å bruke fagspråk i kommunikasjon med andre og reflektere over og drøfte mulige valg og løsninger for estetikk, design og arbeidsprosesser og tilpasse kommunikasjonen til mottaker og formål.

Å kunne skrive

Å kunne skrive i keramikerfaget innebærer å bruke fagspråk til å utforme tekster tilpasset mottaker og formål. Det innebærer å lage arbeidsbeskrivelser og dokumentere arbeidsprosesser gjennom tekst og visualiseringer.

Å kunne lese

Å kunne lese i keramikerfaget innebærer å finne og vurdere informasjon i faglitteratur, ulike tekster, arbeidsbeskrivelser, tegninger, bilder og illustrasjoner. Det innebærer også å sammenligne, tolke informasjon og trekke faglige slutninger ut fra kjent og ukjent fagstoff. Det innebærer også å bruke kilder på en kritisk måte som lar seg etterprøve.

Å kunne regne

Å kunne regne i keramikerfaget innebærer å hente ut, beskrive og tolke informasjon fra et tallmateriale. Det innebærer også å beregne materialforbruk, vekt, volum, mengde, krymp og størrelse. Videre handler det om å beregne glasurer, begitninger og leire, kalkulere brenningsprogram, konstruere former og vurdere proporsjoner. Det innebærer også å gjøre økonomiske beregninger i forbindelse med tidsbruk og pristilbud.

Digitale ferdigheter

Digitale ferdigheter i keramikerfaget innebærer å bruke digitale ressurser til å søke etter og innhente informasjon og å kommunisere og presentere eget arbeid. Digitale ferdigheter vil videre si å vurdere, bearbeide og sammenstille informasjon, være kildekritisk og vise til kilder. Det handler også om å utvikle etisk bevissthet og vise digital dømmekraft ved å følge regler og normer. Videre handler det om å bruke digitale ressurser for å lage skisser og arbeidstegninger og løse praktiske og håndverksfaglige oppgaver. Det innebærer å kommunisere med faglige nettverk og kunder og å drive markedsføring og salg av keramiske produkter.

Kompetansemål og vurdering

Kompetansemål og vurdering keramikerfaget

Kompetansemål

Mål for opplæringen er at lærlingen skal kunne

- planlegge, gjennomføre, vurdere og dokumentere eget arbeid
- klargjøre leire, begitninger og glasurer ut fra idé og ønsket sluttprodukt
- dreie og avdreie en serie like gjenstander
- utforske og lage hanker, tuter og lokk tilpasset designet og i tråd med det ønskede resultatet
- utforske og formgi gjenstander med ulike keramiske teknikker og gjøre rede for hvordan ulike teknikker påvirker resultatet
- bearbeide og dekorere produkter med ulike overflate- og dybdeteknikker
- utforske egenskapene og bruksområdene til ulike råstoffer og gjøre rede for hvordan valg påvirker prosessen
- utvikle, konkretisere og gjøre rede for ideer til produkter med og uten digitale verktøy
- lage skisser og arbeidstegninger og bruke det i eget arbeid
- gjøre rede for hovedtrekk i keramikerfagets historie og bruke denne kunnskapen i eget arbeid

- stable keramikkovnen, tilpasse temperaturen og brenningsforløpet til forskjellige leirtyper og glasurer og gjøre rede for hvordan ulike valg påvirker en økonomisk brenning
- vurdere og velge materialer og teknikker ut fra bestillinger, økonomiske rammer, frister og ressursforvaltning
- vurdere etterspørsel etter keramiske produkter og gjøre rede for hvordan produksjonen kan tilpasses dette
- reflektere over eget miljøavtrykk og gjøre rede for hvordan ulike valg påvirker en bærekraftig produksjon
- presentere kalkyler og enkle budsjetter og beregne pris på ferdig produkt
- gjøre rede for hvordan støv og avgasser påvirker arbeidsmiljøet, og følge retningslinjene knyttet til verkstedhygiene, helse, miljø og sikkerhet
- gjøre rede for giftige glasurer og råvarer, anvende gjeldende lovverk knyttet til matsikkerhet og dokumentere bruk av dette i egne produkter
- finne og vurdere informasjon for å analysere faglige spørsmål og problemstillinger og bruke kildene på en måte som lar seg etterprøve
- anvende og vedlikeholde maskiner, verktøy og utstyr i henhold til gjeldende regelverk for helse, miljø og sikkerhet
- arbeide etter regelverk og avtaler som regulerer arbeidsforholdet, og gjøre rede for arbeidsgiverens og arbeidstakerens plikter og rettigheter

Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse. Lærlingene viser og utvikler kompetanse i keramikerfaget når de bruker kunnskaper, ferdigheter og kritisk tenkning til å løse arbeidsoppgaver i faget.

Instruktøren skal legge til rette for lærlingmedvirkning og stimulere til lærelyst gjennom varierte arbeidsoppgaver. Instruktøren og lærlingene skal være i dialog om lærlingenes utvikling i keramikerfaget. Lærlingene skal få mulighet til å uttrykke hva de opplever at de mestrer, og reflektere over egen faglig utvikling. Instruktøren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at lærlingene kan bruke veiledningen for å utvikle kompetansen sin i faget.

Vurderingsordning

Sluttvurdering

Før svenneprøven må alle ha bestått en skriftlig eksamen laget ut fra læreplanen i faget. Eksamen utarbeides sentralt og sensureres lokalt. Eksamen skal ikke ha forberedelsesdel.

Opplæringen i keramikerfaget skal avsluttes med en svenneprøve. Alle skal opp til svenneprøven, som skal gjennomføres innenfor en tidsramme på 20 - 23 virkedager.